

23. British council. Україна. Розвиток соціального підприємства / Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.britishcouncil.org.ua/programmes/society/social-enterprise-development>.
24. Карта социального бизнеса Европы. Многообразная все-ленная / Новый бизнес. Социальное предпринимательство. Электронный ресурс] – 2015. – Режим доступа: <http://www.nb-forum.ru/interesting/experts/karta-socialnogo-businessa-evropy.html>.
25. Fostering Social Entrepreneurship: A Comparative Study of the Legal, Regulatory and Tax Issues in Brazil, Germany, India, Poland, UK and USA. [Електронний ресурс] – 2006. – Режим доступу: http://www.weforum.org/pdf/schwabfound/Linklaters_Schwab_Report.pdf.
26. Гончарова С.Ю., Буряк І.В. Умови формування та важелі регулювання «нової економіки» як сучасного феномена // Бізнес Інформ. – 2017. – № 3. – С. 52-58.
27. Fostering Social Entrepreneurship: A Comparative Study of the Legal, Regulatory and Tax Issues in Brazil, Germany, India, Poland, UK and USA. [Електронний ресурс] – 2006. – Режим доступу: http://www.weforum.org/pdf/schwabfound/Linklaters_Schwab_Report.pdf.
28. Гончарова С.Ю. Соціальна концепція гарантованого (базового) доходу населення / С.Ю. Гончарова, А.Б. Гончаров // Бізнес Інформ. – 2016. – № 4. – С. 138-142.
29. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrcensus.gov.ua/information/definition.
30. Національна платформа малого та середнього бізнесу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://platforma-msb.org/analiz-statystichnyh-pokaznykiv-rozvytku-pidpryemnytstva-v-ukrayini-u-2015-rotsi/>.
31. Підсумковий звіт за результатами дослідження «Соціальні підприємства в Україні» [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B6DSntNixLTLZHFoTmJ5SIVJS2s/view>.
32. Гончарова С.Ю., Буряк І.В. Науково-методичні підходи щодо визначення сутності домогосподарства та його ролі в економіці. Вісник Одеського національного університету. Сер.: Економіка. 2016. – Т. 21, вип. 4(46). – С. 135-139.

УДК 316.34

Пряхіна К.А.

*асистент кафедри маркетингу
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

Висікан Ю.О.

*студентка
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

Нємикіна К.О.

*студентка
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ, МОЛДОВИ ТА КРАЇН ЄС

У статті запропоновано методику оцінки рівня якості життя населення методом приведення індикаторів до єдиної системи балів для обчислення узагальнюючого європейського індексу. Показники розділено на дві групи: стимулятори (індекс процвітання, індекс основних потреб людини, основи благополуччя, рівень харчування та базової медичної допомоги, ВВП на душу населення, чисельність населення індекс глобальної конкурентоспроможності (ІГК), особиста безпека, доступ до базових знань, стан екосистеми) та дестимулятори (величина державного боргу, рівень безробіття). Проведено розрахунок індексу для України, Молдови та країн ЄС: Швеції, Німеччини, Болгарії.

Ключові слова: якість життя, індекс якості життя EIU, індекс якості життя International Living, європейський індекс якості життя.

Пряхина Е.А., Высикан Ю.А., Немыкина Е.А. ОЦЕНКА КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ, МОЛДОВЫ И СТРАН ЕС

В статье предложена методика оценки уровня качества жизни населения методом приведения индикаторов в единую систему баллов для вычисления обобщающего европейского индекса. Показатели разделены на две группы: стимуляторы (индекс процветания, индекс основных потребностей человека, основы благополучия, уровень питания и базовой медицинской помощи, ВВП на душу населения, численность населения, индекс глобальной конкурентоспособности (ИГК), личная безопасность, доступ к базовым знаниям, состояние экосистемы) и дестимуляторы (величина государственного долга, уровень безработицы). Проведен расчет индекса для Украины, Молдовы и стран ЕС: Швеции, Германии, Болгарии.

Ключевые слова: качество жизни, индекс качества жизни EIU, индекс качества жизни International Living, европейский индекс качества жизни.

Pryakhina E.A., Vysikan Yu.A., Nemykina E.A. ASSESSMENT OF THE QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION OF UKRAINE, MOLDOVA AND EU COUNTRIES

The article proposes a methodology for assessing the quality of life of the population by converting indicators into a single point system for calculating a generalizing European index. The indicators are divided into two groups: stimulants (the index of prosperity, the index of basic human needs, the basics of well-being, the level of nutrition and basic medical care, GDP per capita, the population index of global competitiveness (IGK), personal security, access to basic knowledge, the state of the ecosystem) and destimulators (the size of the state debt, the unemployment rate). The index is calculated for Ukraine, Moldova and the EU countries: Sweden, Germany, Bulgaria.

Keywords: quality of life, EIU quality of life index, quality of life index International Living, European quality of life index.

Постановка проблеми. Сучасний рівень життя українців різко знизився порівняно з минулими роками. Причинами цього стали нестабільна внутрішньо- та зовнішньополітична ситуація і низка факторів, які призвели до погіршення стану економіки. Як результат, збільшилися відсоток населення, яке живе за межею бідності, та коефіцієнт смертності, знизилася рівні народжуваності, ВВП на душу населення та ін. Нині створено близько 200 індикаторів та показників, що дають змогу оцінити економічну, політичну та інші види діяльності держави та вплив результатів цієї діяльності на звичайне життя громадян держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом науковці приділяють багато уваги проблемам визначення якості життя населення. В.С. Бакіров, Д.П. Богиня, В.М. Геєць, М.О. Кизим, Е.М. Лібанова, В.О. Мандибура, О.Ф. Новікова, В.С. Пономаренко досліджували зміну рівня якості життя в Україні у різні роки порівняно з іншими країнами Європи, проте тема залишається не повністю розкритою та потребує подальшого дослідження. На нашу думку, слід розглядати якість життя населення як комплексний індикатор, що включає аналіз та оцінку економічного та соціального стану країни. На відміну від українських показники, що характеризують задоволеність життям громадян європейських країн, мають тенденцію до зростання рівня соціального розвитку, тому є доцільним оцінювання та порівняння цих ознак для виявлення проблем, що впливають на рівень якості життя українського населення та пошуку шляхів їх усунення.

Мета статті полягає в оцінці рівня якості життя українського населення методом приведення індикаторів до єдиної системи балів для обчислення узагальнюючого європейського індексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підтримка високого рівня життя населення є одним із головних напрямів діяльності держави. Для підтримки належного рівня життя уряд кожної країни повинен формувати свою діяльність

з урахуванням соціальних та економічних чинників, що мають суттєвий вплив на життя населення. Державі необхідно знати, чи задоволені громадяни країни діяльністю влади, власним рівнем життя й як змінюється вдовolenня чи невдоволення протягом часу. Для цього використовуються різноманітні міжнародні системи та індекси оцінювання якості життя. Найвідоміші з них наведені на рис. 1.

Вказані вище системи охоплюють індикатори, що характеризують усі боки життя людини. Після детального ознайомлення з ними нами було обрано 12 індикаторів, за допомогою яких було дано стандартизовану оцінку кожному індикатору та обчислений європейський індекс якості життя за 2013-2016 рр. для п'яти європейських країн: Швеції, Німеччини, Болгарії, Молдови та України.

Для обчислення європейського індексу якості життя нами було обрано метод, що базується на врахуванні розмаху варіацій. Показники розділено на дві групи: стимулятори (індекс процвітання, індекс основних потреб людини, основи благополуччя, рівень харчування та базової медичної допомоги,

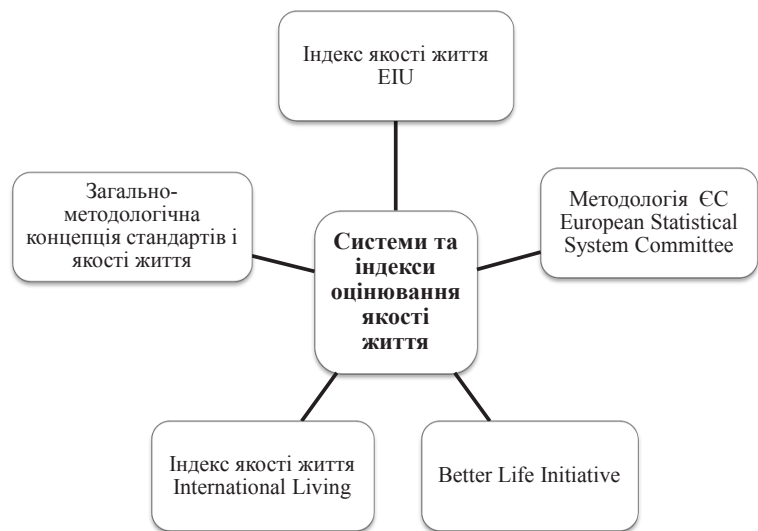

Рис. 1. Системи та індекси оцінювання якості життя

Джерело: сформовано на основі [7; 8]

Таблиця 1

Показники рівня якості життя у Швеції (2013-2016 рр.)

Країна / роки	Швеція							Стандартизовані значення показників-індикаторів (Xi)			
	2013	2014	2015	2016	min	max	max-min	2013	2014	2015	2016
	Індекс процвітання	77,62	77,61	77,43	77,43	77,43	77,62	0,19	1	0,95	0
Індекс основних потреб людини	63,61	94,59	94,83	95,42	63,61	95,42	31,81	0	0,97	0,98	1
Основи добробуту	61,73	84,71	86,43	88,61	61,73	88,61	26,88	0	0,85	0,92	1
Доступність харчування та базової медичної допомоги	61,52	98,26	99,42	99,43	61,52	99,43	37,91	0	0,97	1	1
ВВП на душу населення (\$)	44907	46408	48310	49836	44907	49836	4929	0	0,3	0,69	1
Державний борг (% до ВВП)	39,8	44,6	42,9	41,7	39,8	44,6	4,8	1	0	0,35	0,6
Чисельність населення (млн. ос.)	9,645	9,747	9,851	9,995	9,645	9,995	0,35	0	0,29	0,59	1
Рівень безробіття (%)	8,0	7,9	7,4	7,0	7,0	8,0	1	0	0,1	0,6	1
ІПК	5,48	5,41	5,43	5,53	5,41	5,53	0,12	0,59	0	0,17	1
Особиста безпека	70,28	93,35	93,48	94,04	70,28	94,04	23,76	0	0,97	0,98	1
Доступ до базових знань	63,68	98,16	98,89	95,68	63,68	98,89	35,21	0	0,98	1	0,91
Стан екосистеми	45,61	60,42	71,54	92,68	45,61	92,67	47,06	0	0,31	0,55	1
Європейський індекс якості життя								0,22	0,56	0,65	0,88

Джерело: розраховано авторами на основі [1-6]

ВВП на душу населення, чисельність населення, індекс глобальної конкурентоспроможності (ІГК), особиста безпека, доступ до базових знань, стан екосистеми) та дестимулятори (величина державного боргу, рівень безробіття).

Процедура надання стандартизованої оцінки (X_i) відбувалася з використанням таких формул:

– для стимуляторів:

$$X' = \frac{X - \min X}{\max X - \min X} \quad (1)$$

– для дестимуляторів:

$$X' = \frac{\max X - X}{\max X - \min X}, \quad (2)$$

де X – значення індикатора, $\min X$ та $\max X$ – відповідно мінімальне та максимальне значення індикатора вибірки.

Для того щоб звести стандартизовані оцінки показників в узагальнюючий європейський індекс (E_i), було використано формулу середньоарифметич-

ної виходячи з того, що всі обрані індикатори можна вважати рівнозначними між собою:

$$E_i = \frac{\sum X'_i}{n}, \quad (3)$$

де n – кількість урахованих показників, i – відрізок досліджуваного періоду та дорівнює {12-16}.

Результати проведених розрахунків Швеції та їх аналіз наведено в табл. 1.

У табл. 1 наведені показники рівня якості життя демонструють поліпшення економічної і соціальної ситуації у Швеції в 2014-2016 рр. порівняно з 2013 р., а саме: ріст ВВП на душу населення як показник економічного розвитку; збільшення чисельності населення та зниження рівня безробіття як відображення соціального прогресу; позитивні зміни у стані екосистеми як підвищення самосвідомості громадян. Обчислені показники-індикатори, узагальнені стандартизованим значенням E_i , демонструють динаміку до поліпшення рівня якості життя від 0,22 до 0,88 у зв'язку зі зростанням соціально-економічних показників. Для

Таблиця 2

Показники рівня якості життя у Німеччині (2013-2016 рр.)

Німеччина											
Країна/роки	2013	2014	2015	2016	min	max	max-min	Стандартизовані значення показників-індикаторів (X_i)			
								2013	2014	2015	2016
Індекс процвітання	75,97	76,58	76,80	76,83	75,97	76,83	0,86	0	0,71	0,97	1
Індекс основних потреб людини	64,76	93,08	94,12	94,42	64,76	94,42	29,66	0	0,95	0,99	1
Основи добробуту	61,42	84,96	81,50	87,41	61,42	87,41	25,99	0	0,91	0,77	1
Доступність харчування та базової медичної допомоги	61,95	98,68	99,25	99,30	61,95	99,30	37,35	0	0,98	1	1
ВВП на душу населення (\$)	45123	46470	47255	48111	45123	48111	2988	0	0,45	0,71	1
Державний борг (% до ВВП)	77,5	74,9	71,2	67,6	67,6	77,5	9,9	0	0,26	0,64	1
Чисельність населення (млн. ос.)	80,646	80,983	81,687	82,732	80,646	82,732	2,09	0	0,16	0,50	1
Рівень безробіття (%)	5,2	5,0	4,6	4,2	4,2	5,2	1	0	0,20	0,60	1
ІГК	5,51	5,49	5,53	5,57	5,49	5,57	0,08	0,25	0	0,50	1
Особиста безпека	66,61	88,19	88,41	98,70	66,61	98,70	32,09	0	0,67	0,68	1
Доступ до базових знань	61,52	97,38	97,62	97,66	61,52	97,66	36,14	0	0,99	1	1
Стан екосистеми	44,71	73,30	65,48	89,77	44,71	89,77	45,06	0	0,63	0,46	1
Європейський індекс якості життя								0,25	0,58	0,73	1

Джерело: розраховано авторами на основі [1-6]

Таблиця 3

Показники рівня якості життя у Болгарії (2013-2016 рр.)

Болгарія											
Країна/роки	2013	2014	2015	2016	min	max	max-min	Стандартизовані значення показників-індикаторів (X_i)			
								2013	2014	2015	2016
Індекс процвітання	59,47	60,04	60,23	60,23	59,47	60,23	0,76	0	0,75	1	1
Індекс основних потреб людини	58,4	82,01	84,73	87,18	58,4	87,18	28,78	0	0,82	0,91	1
Основи добробуту	51,93	71,72	69,57	74,81	51,93	74,81	22,88	0	0,86	0,77	1
Доступність харчування та базової медичної допомоги	57,94	94,95	98,40	98,43	57,94	98,43	40,49	0	0,91	1	1
ВВП на душу населення (\$)	17645	18291	19283	20327	17645	20327	2682	0	0,24	0,61	1
Державний борг (% до ВВП)	17,2	26,4	25,6	27,8	17,2	27,8	10,60	1	0,13	0,21	0
Чисельність населення (млн. ос.)	7,238	7,202	7,154	7,114	7,114	7,238	0,12	1	0,71	0,32	0
Рівень безробіття (%)	13,0	11,5	9,2	7,7	7,7	13,0	5,30	0	0,28	0,72	1
ІГК	4,31	4,37	4,32	4,44	4,31	4,44	0,13	0	0,46	0,08	1
Особиста безпека	54,87	71,58	76,33	75,87	54,87	76,33	21,46	0	0,78	1	0,98
Доступ до базових знань	60,48	93,67	94,02	95,61	60,48	95,61	35,13	0	0,94	0,95	1
Стан екосистеми	43,57	63,25	60,42	57,84	43,57	63,25	19,68	0	1	0,86	0,73
Європейський індекс якості життя								0,17	0,66	0,70	0,81

Джерело: розраховано авторами на основі [1-6]

Швеції 2013 р. став переломним у розвитку держави. Невдоволеність, викликана нерівністю між вищим класом (елітою) та нижчим класом, була усунута за допомогою кооперації уряду та громадян, їх спільною роботою на користь країни. Плідна співпраця держави та громадян країни дала поштовх для змін як у соціальному, так і економічному житті Швеції.

Результати проведених розрахунків Німеччини та їх аналіз наведено в табл. 2.

Показники, наведені у табл. 2, підтверджують факт кризи в 2013 р. в Європі та Німеччині зокрема. Позитивні зрушення почалися у 2014 р. у вигляді підвищення рівня ВВП, зниження рівня безробіття, зростання ступеню особистої безпеки. На зростання показника E_i від 0,25 до 1 вплинули як економічні, так і економічно-соціальні показники. Для подолання кризи 2013 р. Німеччина вибрала метод скорочення кількості імпортованих товарів та використання товарів-замінників вітчизняного виробництва. Завдяки підтримці вітчизняного виробника вдалося подолати кризу та провести санаційні заходи в економічній системі країни.

Результати проведених розрахунків Болгарії та їх аналіз наведено в табл. 3.

У табл. 3 наведено показники рівня якості життя Болгарії, які підтверджують статус країни з рівнем якості вище середнього. Країна досі оговтується від кризи 2013 р. Поступові зміни у фінансово-економічному та соціально-політичному житті країни проявляються у суттєвому зростанні рівня ВВП на душу населення, підвищенні доступності харчування та базової медицини, зниженні рівня безробіття, що, відповідно, демонструє позитивну зміну значення E_i від 0,17 до 0,81 у 2013-2016 рр.

Результати проведених розрахунків Молдови та їх аналіз наведено в табл. 4.

Згідно з табл. 4, Молдова є країною з рівнем якості життя нижче середнього, проте всі наведені показники демонструють поліпшення в економічних та соціальних аспектах життя країни. У 2014 р. в країні був уведений безвізовий режим з Європейським Союзом, що стало причиною стрімкого розвитку держави та підвищення рівня показника $E_i = 0,30$ до 0,72. У 2014-2016 рр. спостерігається підвищення

Таблиця 4

Показники рівня якості життя у Молдові (2013-2016 рр.)

Молдова											
Країна/роки	2013	2014	2015	2016	Min	max	max-min	Стандартизовані значення показників-індикаторів (X _i)			
								2013	2014	2015	2016
Індекс процвітання	54,75	54,57	54,72	54,72	54,57	54,75	0,18	1	0	0,83	0,83
Індекс основних потреб людини	41,37	72,65	77,65	80,25	41,37	80,25	38,88	0	0,80	0,93	1
Основи добробуту	58,60	59,66	64,85	64,91	58,60	64,91	6,31	0	0,17	0,99	1
Доступність харчування та базової медичної допомоги	56,73	89,16	97,65	97,61	56,73	97,65	40,92	0	0,79	1	1
ВВП на душу населення (\$)	4700	5017	5053	5328	4700	5328	628	0	0,50	0,56	1
Державний борг (% до ВВП)	23,7	30,1	38,5	38,1	23,7	38,5	14,80	1	0,57	0	0,03
Чисельність населення (млн. ос.)	3,558	3,555	3,553	3,551	3,551	3,558	0,01	1	0,57	0,29	0
Рівень безробіття (%)	5,1	3,9	4,9	4,2	3,9	5,1	1,20	0	1	0,17	0,75
ІГК	3,94	4,03	4,00	3,86	3,86	4,03	0,17	0,47	1	0,82	0
Особиста безпека	50,03	65,99	66,09	77,31	50,03	77,31	27,28	0	0,59	0,59	1
Доступ до базових знань	59,00	87,02	91,94	91,42	59,00	91,94	32,94	0	0,85	1	0,98
Стан екосистеми	30,42	27,95	43,92	43,96	27,95	43,96	16,01	0,15	0	1	1
Європейський індекс якості життя								0,30	0,57	0,68	0,72

Джерело: розраховано авторами на основі [1-6]

Таблиця 5

Показники рівня якості життя в Україні (2013-2016 рр.)

Україна											
Країна/роки	2013	2014	2015	2016	min	max	max-min	Стандартизовані значення показників-індикаторів (X _i)			
								2013	2014	2015	2016
Індекс процвітання	54,08	53,53	52,74	52,59	52,59	54,08	1,49	1	0,63	0,10	0
Індекс основних потреб людини	43,65	77,98	78,28	81,23	43,65	81,23	37,58	0	0,91	0,92	1
Основи добробуту	41,93	61,42	61,74	64,29	41,93	64,29	22,36	0	0,87	0,89	1
Доступність харчування та базової медичної допомоги	55,47	95,11	97,84	97,99	55,47	97,99	42,52	0	0,93	1	1
ВВП на душу населення (\$)	8676	8733	7996	8305	7996	8733	737	0,92	1	0	0,42
Державний борг (% до ВВП)	40,5	70,03	79,3	81,2	40,5	81,2	40,70	1	0,27	0,05	0
Чисельність населення (млн. ос.)	45,246	42,760	42,591	42,501	42,501	45,246	2,75	1	0,09	0,03	0
Рівень безробіття (%)	7,2	9,3	9,1	8,8	7,2	9,3	2,10	1	0	0,10	0,24
ІГК	4,05	4,14	4,03	4,0	4,0	4,14	0,14	0,36	1	0,21	0
Особиста безпека	53,92	57,48	57,96	61,05	53,92	61,05	7,13	0	0,50	0,57	1
Доступ до базових знань	59,89	97,64	97,76	96,97	59,89	97,76	37,87	0	1	1	0,98
Стан екосистеми	44,63	39,13	36,73	44,44	36,73	44,63	7,90	1	0,30	0	0,98
Європейський індекс якості життя								0,52	0,63	0,41	0,55

Джерело: розраховано авторами на основі [1-6]

індексу основних потреб людини, доступності харчування та базової медичної допомоги, рівня ВВП на душу населення, доступності до базових знань і зниження рівня безробіття.

Результати проведених розрахунків України та їх аналіз наведено в табл. 5.

Дані, що наведені в табл. 5, окреслюють основні проблеми України за останні роки, такі як зниження індексу процвітання країни, зниження ВВП на душу населення, зменшення чисельності населення, підвищення рівня безробіття, погіршення стану еко-системи. Причинами такого занепаду в соціальному та економічному житті країни стали нестабільна політична ситуація на сході України, загострення зовнішньополітичних відносин із Росією та втрата ринків збуту, послаблення позицій країни на світовому ринку. Однак негативні чинники дали поштовх для підвищення рівня основних потреб людини та доступності харчування та базової медичної допомоги, що демонструє показник E_i , який упродовж 2013-2016 рр. показував як негативну, так і позитивну динаміку розвитку країни. Нині простежується підвищення значень E_i , а саме 0,55 на 2016 р. порівняно з попереднім – 0,41 у 2015 р.

Висновки. Відповідно до проведених досліджень щодо рівня якості життя в Україні, країнах Європейського Союзу та Молдові, які було обчислено методом приведення індикаторів до єдиної системи балів для обчислення узагальнюючого європейського індексу, зроблені такі висновки:

- по-перше, обрана методика розрахунку європейського індексу якості життя дала змогу провести оцінку якості життя для обраних країн та уможливила порівняння отриманих результатів між собою;

- по-друге, зазначені проблеми обраних країн є загальними для більшості країн ЄС, тому шляхи їх подолання також можна використовувати в інших державах. Для підвищення соціально-економічних показників необхідні такі методи, як: активна співпраця уряду країни та громадян, курс на підтримку власного виробництва, допомога Європейського Союзу у вирішенні внутрішніх та зовнішніх проблем;

- по-третє, Україна є країною, що розвивається, проте кризові явища не дають можливості здійснювати розвиток у тому ж темпі, що й інші країни, а також нестабільна політична й економічна ситуація на національному рівні не дає змоги утримувати стабільно середні показники рівня якості життя, тому, на нашу думку, є доцільним проектування вищевказаних методів на подолання кризових ситуацій в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сервіс даних та статистики Кноема [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://knoema.ru>.
2. Статистика стран мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svspb.net/sverige/statistika-stran-mira.php>.
3. Porter Michel E., Scott Stern and Michel Green. Social progress index 2013. (Includes Executive summary) Washington DC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.competitividad.org.do/wpcontent/uploads/2013/05/SocialProgressIndex013.pdf>.
4. Porter Michel E., Scott Stern and Michel Green. Social progress index 2014. (Includes Executive summary) Washington DC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://media.nzherald.co.nz/webcontent/document/pdf/201414/progress.pdf>.
5. Porter Michel E., Scott Stern and Michel Green. Social progress index 2015. (Includes Executive summary) Washington DC. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.socialprogressimperative.org/wp-content/uploads/2016/05/2015SOCIAL-PROGRESS-INDEX_FINAL.pdf.
6. Porter Michel E., Scott Stern and Michel Green. Social progress index 2016. (Includes Executive summary) Washington DC. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socialprogressimperative.org/wp-content/uploads/2016/06/SPI-2016-Main-Report1.pdf>.
7. Вимірювання якості життя в Україні (аналітична доповідь) / Е.М. Лібанова, О.М. Гладун, Л.С. Лисогор [та ін.]; Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. – К., 2013. – 50 с.
8. Дзюба І.В. Категорія рівня життя населення: сучасний підхід / І.В. Дзюба, Л.Ф. Удотова // Статистика України. – 2014. – № 1.
9. Немикіна К.О., Висікан Ю.О. Оцінка якості життя населення на регіональному рівні / К.О. Немикіна, Ю.О. Висікан // Модернізація економіки та фінансової системи країни: актуальні проблеми та перспективи: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2017. – С. 64-69.